

den Vej, som det ærede Medlem syntes at finde ønskelig: at der skulde danne sig en fælles Opfattelse; for alt, hvad der hedder fælles Opfattelser, er jo ensbetydende med Stilstand. Nej, lad os dog haabe, at Modsætningerne bestandig maa mødes, at der maa være mange forskellige Opfattelser, som hver efter sin Natur med Argumenter kommer til Orde ogsaa i Kommissionens Arbejde. Det er jo nemlig Kommissioners Opgave at gennemtænke Problemerne, at gennemargumentere de enkelte Anskuelser for saa at overlade den høje Rigsdag, som er den fuldmyndige til at afgøre Sagen, at træffe den Afgørelse, som den høje Rigsdag til sin Tid maatte finde rigtig. Det er en Kommissions Opgave. Hvis vi var enige i Forvejen, ved jeg ikke rigtig, hvad vi skulde med Kommissionen.

Endelig spurgte det ærede 20de Medlem for Hovedstaden: „Hvorledes bliver en Skole en Moralopdragelsesanstalt?“ Dette fremhævede han som et af de betydningsfuldeste Spørgsmaal, og det var i den Forbindelse, det ærede Medlem kom til at gøre den Bemærkning, som jeg før tillod mig at kritisere. Hvad det nævnte store Spørgsmaal angaar — det er jo noget, som skal drøftes i Kommissionen, og bliver man ikke Medlem, kan man skrive derom —, er der 2 Veje at gaa, foruden at man kan forene disse 2 Veje. Den ene Vej, ad hvilken en Skole kan blive en Moralopdragelsesanstalt, er den, der hidtil er blevet benyttet: at man giver Moralundervisning. Den Vej er man gaaet for det første i alle de Samfund, i hvilke Skolen hviler paa et religiøst Grundlag, idet man der har givet Undervisning i den kristne Etik; det er jo det, der sker ved Gennemgang af Luthers Katekismus, og som sker indirekte ved Gennemgang af Bibelhistorien, ligesom det sker indirekte gennem mangfoldige andre Fag. Det samme har man dernæst gjort i Frankrig, kun at Grundlaget her er et andet, idet man i Stedet for at motivere Moralens med Henvisning til en anden Magt motiverer den med Menneskenes gensidige Hensyn til hinanden. Derpaa beror Forskellen, ikke paa Metoden. Men foruden at man saaledes kan undervise i Moral ved direkte Undervisning, er der endnu en Metode, og den bør man ikke overse, thi det er den vigtigste af dem alle sammen; det er det daglige Livs Erfaring i Skolen og i Hjemmet. Det er den Moral, et Barn undervises i, ved at Forældrene viser det et godt Eksempel, det er den Moral, et Barn daglig undervises i i Skolen, fordi Barnet ved, at hvad der tilhører en Kammerat,

maa det ikke tage, lyve om en Kammerat er ikke tilladt, og dels ved indbyrdes Paa-virkning mellem Kammeraterne og den Justits, de selv holder, dels ved det, der skrives og siges, naar Barnet forgriber sig paa det, man kalder Moral. Der undervises i Moral paa Skolen, og det saa meget galt ud, hvis man kun havde den teoretiske Moralundervisning og ikke den praktiske. Det er den praktiske Moral, som lærer Menneskene deres Moralitet, hvad man kan se deraf, at et stort Antal Mennesker en skønne Dag mister det teoretiske Grundlag for den Moralundervisning, de fik i Skolen — det fremgik af den Tale, det ærede 20de Medlem for Hovedstaden holdt —, hvorledes skal de saa stadig kunne føre et moralsk Liv, naar de ikke længere anerkender det teoretiske Grundlag for den moralske Undervisning, de har faaet? Naturligvis, fordi de daglig er blevet indøvet i Moral i deres Hjem og i Skolen, Livet indøver os alle daglig i Moral, det er den store Moralskole, og derfor har jeg den Tanke, at Skolen skal indrettes saaledes, at Livet der kommer saa nær som muligt op til Livet i et Hjem og i et Samfund, for at Barnet i Skolen stadig ad indirekte Vej kan indsuge alle de gode Leve-regler og Livsvaner, som vi sætter højt. Denne indirekte, men bestandige Moralpaa-virkning kan man saa underbygge ved den direkte Moralundervisning, som efter min Opfattelse langt, langt bedre gives paa et human Grundlag end paa et hvilket som helst andet Grundlag.

Disse Bemærkninger har jeg ønsket at gøre, fordi jeg har staaet i Skolens og den danske Opdragelses Tjeneste i saa lang Tid og har taget saa megen Del i Drøftelse af pædagogiske Spørgsmaal — ogsaa en Gang imellem faaet et lille Smæk for mine Synspunkters Skyld —, at jeg mener, jeg har Ret til ved denne Lejlighed baade at udtale, hvad jeg mener om de specielle Spørgsmaal, og at udtale min store Glæde over, at der nedsættes en saadan Kommission, og mit Haab om, at det Arbejde, den kommer til at udføre, maa blive frugtbringende for vort Folk og føre det vidt frem.

Første Næstformand (K. M. Klausen): Jeg skal her afbryde Forhandlingen.

Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Kontorlokaler og Embedsboliger for Dommere ved Underret og Politimestre har i Dag afgivet Betænkning over nævnte Lovforslag.

Eksemplarer vil blive omdelt.